

Sygn. akt V CSK 270/18

POSTANOWIENIE

Dnia 18 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa M. O. i A. O.
przeciwko J. K.
o ochronę dóbr osobistych i zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 18 grudnia 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powodów od wyroku Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 27 grudnia 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powodowie M. O. i A. O. w sprawie przeciwko J. K. o ochronę dóbr osobistych i zapłatę złożyli skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 27 grudnia 2017 r., którym oddalono apelację od wyroku Sądu Okręgowego we W. z dnia 14 marca 2017 r.

Celem tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Samodzielną jednostką redakcyjną skargi jest wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.). W ramach tzw. przedsądu Sąd Najwyższy bada jedynie, czy wniosek ten jest uzasadniony w tym znaczeniu, czy wskazano i należycie umotywowano przyczyny wskazane w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył - oceniając przedstawioną skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania - że oparto ją na przyczynach przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., tj. wystąpieniu istotnego zagadnienia prawnego i oczywistej zasadności skargi.

Pierwsza z nich została sformułowana w formie pytania: *Czy w granicach dozwolonych przez porządek prawny mieszczą się kierowane do organów władzy publicznej, organizacji, instytucji i organów samorządów zawodowych, organów ścigania i sądów, a także wypowiediane w ramach postępowań m.in. dyscyplinarnego, przygotowawczego i sądowego znieślawiające, fałszywe wręcz niedorzeczne wypowiedzi?* Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) w zasadzie powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu przez sąd drugiej instancji Sądowi Najwyższemu w razie powstania poważnych wątpliwości, których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa. Wątpliwości muszą pozostawać w związku z rozstrzygnięciem sprawy, wykazany w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania. Istotne zagadnienie prawne należy postawić w sposób tak ogólny i abstrakcyjny, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od

konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny, czyli nie mogą obejmować elementów stanu faktycznego sprawy. Kolejnym niezbędnym elementem jest wskazanie przepisu prawa, który wzbudził poważne wątpliwości, a także różnych możliwych sposobów jego interpretacji, wynikających z judykatury lub piśmiennictwa, w tym również zajęcia przez skarżącego stanowiska co do rozstrzygnięcia sprawy oraz przyczyn wadliwości zaskarżonego orzeczenia. Wymagania tego nie można zastąpić postawieniem samych pytań do rozstrzygnięcia. Zagadnienie prawne jest istotne wówczas, gdy Sąd Najwyższy nie zajął dotąd stanowiska w przedmiocie przedstawionego problemu, lub wykazano podstawy uzasadniające odejście od niego lub modyfikację. Sformułowane przez skarżących zagadnienie prawne nie spełnia powyższych wymagań. Pomija ono istotę stanowiska sądu drugiej instancji, który wskazał, że istotą sporu jest zadawniony, wieloletni konflikt pomiędzy sąsiadami, przejawiający się licznymi niewłaściwymi zachowaniami, przy czym część dowodów dotyczy działań i zaniechań uzasadniających interwencję sądów, organów ścigania, organizacji, instytucji lub lokalnej administracji oraz wskazuje na inicjującą rolę powodów. Sąd trafnie podniósł, że wprowadzie wzajemność nie zwalnia od odpowiedzialności za naruszenia dóbr osobistych, ale powinna być uwzględniona w interesie obu stron, aby rozstrzygnięcie (z natury rzeczy jednostronnie uwzględniające żądania strony aktywnie dochodzącej ochrony w drodze sądowej) nie było obiektywnie niesłuszne i prowadziło do eskalacji konfliktu. Przedstawione zagadnienie jest wprost oparte na założeniu, że wypowiedzi rzekomego naruszydiciela są „zniesławiające, fałszywe, wręcz niedorzeczne”, zatem w istocie przesądza odpowiedź. Przytoczono wprowadzie argumentację odwołującą się do uzasadnienia orzeczeń Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, ale pominięto, że każdorazowo związana ona była z okolicznościami faktycznymi indywidualnie rozpoznawanych spraw. Podkreślenia wymaga ponadto, że udzielenie odpowiedzi wprost na tak ogólnie postawione zagadnienie nie jest możliwe, gdyż problem jest złożony, uogólniona wypowiedź Sądu Najwyższego wprowadzałaby w błąd, a opatrzona szeregiem dodatkowych wyjaśnień i zastrzeżeń stałaby się nieczytelna i mogłaby wywołać dalsze wątpliwości interpretacyjne.

Z kolei dla skutecznego powołania przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego mającej charakter oczywisty, widoczny *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi. Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym – jego zdaniem – Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią jurydyczną argumentację odnoszącą się do oczywistości ich naruszenia. Skarżący uzasadniają oczywistą zasadność skargi treścią zarzutów sformułowanych w podstawach skargi kasacyjnej. Taki sposób uzasadnienia wniosku jest chybiony. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania z uzasadnieniem jest oddzielną jednostką redakcyjną skargi kasacyjnej, (art. 398⁴ § 2 k.p.c.). Nie wystarcza odwołanie się do motywacji podstaw skargi kasacyjnej, nawet jeżeli wskazuje tożsame argumenty. Wymaganie to uzasadnione jest okolicznością, że postanowienie w przedmiocie przyjęcia skargi do rozpoznania zapada podczas innego posiedzenia i w innym składzie niż rozpoznanie skargi kasacyjnej (art. 398¹⁰ zd. 2 k.p.c.). Ponadto powołanie się na te same okoliczności jako przyczyny zarówno istotnego zagadnienia prawnego, jak i oczywistej zasadności skargi kasacyjnej świadczą o błędzie logicznym. Nie sposób bowiem przyjąć, że te same okoliczności ilustrują naruszenie przepisów prawa widoczne bez głębszego namysłu dla przeciętnego prawnika, a jednocześnie uzasadniają występowanie potrzeby rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego przez Sąd Najwyższy.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. *a contrario* orzeczono jak wyżej.